

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת פורים ופרשת תצוה תשפ"ג | הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

מה פורים יכול להסביר במאורעות השבוע הסוער הזה?

בתלמוד בבלי מסכת סוטה דף ט' ישנה התייחסות לסוג אופי או מצב נפשי – שהפיל לאורך ההיסטוריה אישים רבים וידועים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא (מהפיסגה אל השפל), אחד מהם הוא המון שהיה משנה למלך, עשיר מופלג, מבורך במשפחה ענקית ומבוססת ואפילו באשה שהייתה האסטרטגית שלו (ולא, לא התכוונו לנקודה הזו...).

ממרום הפיסגה הזו המון נפל עד התחתית. ההגדרה לתכונה שהביאה אותו לכך מוגדרת שם 'הנותן עיניו במה שאינו שלו' – מי שהומד דווקא את מה שאין לו ואינו מסתפק בכל הטוב שיש לו – סופו ליפול עד למטה וגם 'את שלו נוטלים ממנו'.

הנחש הקדמוני הוא הדוגמה הראשונה לכך. הוא היה זקוף קומה (רק אחר כך נתקלל 'על גהונך תלך') היה לו שיח עם בני אדם, והוא היה יצור מפותח וחכם. עד כדי כך שלפי דברי חז"ל – הוא חמד את חוה לאשה וזה מה שהביא אותו לכל ה'תרגיל' של פיתוי אדם הראשון לאכול מעץ הדעת.

מה היה הסוף? כולנו יודעים, רגלים אין לו, מעים באוכל גם אין לו – 'על גהונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך' – והוא הפך לשנוא נפשו של האדם כאמור שם 'ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה'.

מעניין שאכן הקשר בין המון לעץ הדעת מופיע בתלמוד גם במקום אחר והוא רמוז בפסוקי פרשת בראשית וכך אומרת הגמרא במסכת חולין דף קל"ט 'המון מן התורה מניין? לאמור: היכן הוא רמוז, וליתר דיוק היכן נמצא את עניינו בתורה? על כך משיבה הגמרא שנאמר 'המון העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת' המון = אותיות המן.

נראה שהרעיון הרמוז כאן הוא שגם הטא אדם הראשון ממנו סובלת האנושות עד היום, נעוץ באותה תכונה שמאפיינת במידה גסה יותר את המון.

יש להם לאדם וחווה את כל העדן שבגן, בנוסף 'מלאכים צולים לו בשר ומוזגים לו יין' – רק מגבלה אחת ישנה, אסור לאכול מעץ הדעת... והאיסור הזה היה קשה מדי – דווקא את זה חסר להם... (כמובן אדם הראשון היה איש רוח בעל מדרגה גבוהה ומה שהוא חשק בו היה 'דעת' – עץ הדעת, ואילו המון חשק בכבוד גם ומגושם – מה שהיה חסר לו זה עוד 'טיפה' כבוד' – שגם מרדכי ישתחוה לו), אבל השורש הוא באותה מידה.

והמסר האקטואלי

אנחנו לא מתעסקים בפוליטיקה, רק מחשבה קטנה של מוסר, על אנשים שהיו יכולים לכאורה – לפרוש בכבוד ולקבל הישגים גבוהים – גם אידיאולוגיים... אבל לא קבלו את 'כל מה שחשקו' היה חסר משהו...

(ובואו נגיד שאם זה באמת היה בשביל העיקרון – אז כל הכבוד להם). היו גם אנשים שכס ראש הממשלה היה כבר יכול להיות בידם, ובוודאי הם מתחרטים עכשיו...

הנגיף הזה, שמשבש אנשים – אולי אפשר לקרא גם לו 'קורונה' – כי הפירוש של המילה 'קורונה' הוא 'כתר' – (על שם המבנה שלו במראה מיקרוסקופי) והרצון ל'כתר' ולאגו מקסימלי הוא זה שמביא אנשים להפסיד גם את מה שהיה להם או היה יכול להיות להם... זה מסוכן, וזה גם לפעמים מדבק...

ומה יש לפרשת השבוע לומר על נגיף הקורונה

ובכן בפרשתנו אנו מתחילים לעסוק בקטורת שמקטירים בבית המקדש ובמשכן בכל יום בוקר וערב. כאמור 'זבחהעלת אהרן אתיהגרת בין הערבים וקטירנה קטרת תמיד לפני ה' לדתיתכם' (ל' ח'). כפי שגילו חכמינו הקטורת עוצרת את המגפה וסוד זה גילו מלאכי השרת למושה רבינו כשעלה למרום (מסכת שבת דף פ"ט) והוא השתמש בו בעת המגפה אחרי מחלוקת קורח ויאמר משה אליהרן קח אתיהמחתה ותדעליה אש מעל המזבח ושים קטרת והלך מתרה אליהעדה... ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אליהוד הקהל והנה החל הגפה בעם ויתן אתהקטרת ויכפר עליהעם: ויעמד ביהמזבים ויין החיים ותעצר המגפה... (במדבר פרק יז"א – י"ג).

אולם לא רק הקטרת הקטורת מועילה לכך, אף קריאת הפרשה מועילה: בילקוט מעם לועז (שמות – ג עמוד תתרפג) מביא בשם הזוהר הקדוש פרשת וירא דף קב ע"א – ונעתיק חלק מהדברים מעשה בחכם אחד ושמו רב אחא, שהלך לעיר אחת שנקראה טרשא ונתארח אצל בעל בית אחד. ובעיר זו פשטה מגפה קשה שבעה ימים רצופים. וכשראו בני העיר את ר' אחא כשהוא בא, אמרו זה לזה: נלך אצל החכם הזה שבא מחוץ לעיר ונראה אם יש לו תקנה לצרה זו. הלכו אצלו ואמרו לו, דע רבינו שיש בעיר מגפה זה שבעה ימים, והיא הולכת ומתגברת. שמא יעשה רבינו שום עצה לפורענות זו. אמר להם: נלך לבית הכנסת ונתפלל לפני השי"ת שיעצור בעד המגפה הזאת. ובעודם הולכים לבית הכנסת, הלכו ובאו אנשים וסיפרו שהמגפה הולכת ומתגברת, ופלוגי ופלוגי מתו ופלוגי ופלוגי גוססים.

רב אחא ציוה עליהם לומר את פרשת הקטורת בכל קצוות העיר על ידי מניין אנשים והמגפה נעצרה:

כמובן שלא כל אחד יכול להצליח בפעולה זו כפי שהצליח אמורא קדוש מחכמי הגמרא, (לכן לא הבאנו כאן את הסדר המדוייק), אבל הרעיון ברור שגם אמירת הקטורת בכוונה – מצילה מהמגפה.

מסופר שם שאחרי כל זה נרדם ר' אחא מרוב חולשה, ושמע שאומרים לו בחלומו, "כשם שביטלת מן העיר את המגפה, כן תעשה להחוזרים בתשובה, שזה בלי זה אינו מועיל כלום, שבהיותם אנשים רעים נגזרה עליהם גזרת המגפה". הלך רב אחא וסיפר זאת לאנשי העיר, והחזיר את כל אנשי העיר בתשובה שלמה, ואז שינה רב אחא שם העיר שהיתה נקראת "טרשא" וקרא לה "מתא מחסיא", היינו עיר הרחמים, שריחם הקדוש ברוך הוא על העיר הזאת וביטל ממנה הגזרה הרעה. וזה ששינה שם העיר, כדי שהאנשים יזכרו כל שעה אותה גזרה רעה שנגזרה עליהם על מעשיהם הרעים ויתמידו בתשובתם. ובכן כמובן כדאי לומר 'קטורת' וגם להתחזק...

ולסיום נחזור לפורים – מעניין שבגמרא נרמז ששרשו של מרדכי היהודי הוא בקטורת – ואם כן גם ניסי הימים הללו קשורים לקטורת... עקב מגבלות הגליון נוכל לתת את ההסבר לכך רק בשבוע הבא, בפרשת כי תשא, כאשר הפרשה מומשיכה לעסוק בקטורת.

מה מופר ומורית nne

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד